Työehdot-osasto/Ristelä, Ilveskivi

24.4.2023

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 25.4.2023

E 171/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Komission ehdotus neuvoston suosituksesi työmarkkinavuoropuhelun vahvistamisesta ja komission tiedonanto työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida komission aloitetta työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta.

Yleistä

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää aloitetta tarpeellisena ja myönteisenä. Aloite pohjautuu komission perusteelliseen selvitystyöhön ja monivaiheiseen vuoropuheluun eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten kanssa. Aloitteen sisältämät tiedonanto ja suositusesitys voidaan nähdä myös johdonmukaisena ja tarpeellisena jatkona ja täydennyksenä EU:n aiemmille aihetta koskeville linjauksille.

Komission esittämä *neuvoston suositus* sisältää tärkeitä ja kannatettavia tavoitteita muun muassa seuraavissa asioissa:

- Järjestäytymisvapauden ja neuvotteluoikeuden varmistaminen, ml. neuvotteluihin osallistuvien työntekijöiden edustajien suojelu.
- Edellytysten luominen toimivalle vuoropuhelulle (tarpeelliset instituutiot, osapuolten tiedonsaanti ym.).
- Työehtosopimusten kattavuuden parantaminen ja niiden täytäntöönpanon varmistaminen.
- Työmarkkinaosapuolten vahvempi osallistaminen poliittisessa valmistelussa (ml. liittyen talouden eurooppalaiseen ohjausjaksoon) ja työmarkkinajärjestöjen erityisen roolin tunnistaminen suhteessa muihin sidosryhmiin.
- Työmarkkinajärjestöjen kapasiteetin vahvistaminen (ml. Euroopan sosiaalirahaston avulla).

Pidämme myös perusteltuna komission esittämää menettelyä suosituksen seurannaksi.

Valtioneuvoston tavoin pidämme kuitenkin tärkeänä selkeyttää eräitä kirjauksia. Johdantokappaleen 22 sanamuotoa tulee selkeyttää siten että siinä viitataan nimenomaisesti sellaisten itsensä työllistäjien oikeuteen solmia työehtosopimuksia, jotka ovat työntekijöihin rinnastettavia EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti (C-413/13, Kunsten Informatie en Media v Staat der Nederlanden). Tällöin tulee olla kysymyksessä nimenomaisesti aidosti itsensä työllistävät henkilöt, eikä väärin luokitellut työntekijät (bogus/false self-employed).

Pidämme erittäin tärkeänä valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan suosituksen ehdotuksia työehtosopimuksista poikkeamiseen lainsäädännöllä tulee selkeyttää siten, että suosituksen ei voida tulkita rajoittavan järjestöjen sopimusautonomiaa eikä tarkoittavan esimerkiksi sitä, että jäsenvaltion työehtosopimuksia koskevan lainsäädännön olemassaolo lähtökohtaisesti rajoittaisi työmarkkinajärjestöjen sopimusautonomiaa.

Lisäksi korostamme, että työehtosopimuksista poikkeaminen lainsäädännöllä on ristiriidassa perus- ja ihmisoikeuksina turvattujen järjestäytymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden kanssa. Näitä perustavaa laatua olevia työelämän perus- ja ihmisoikeuksia turvataan niin kansallisella perustuslailla kuin kansainvälisillä ihmisoikeussopimuksilla, erityisesti mainittakoon ILO:n sopimukset 87 ja 98.

Komission tiedonannon osalta pidämme valtioneuvoston tavoin kannatettavana lisätä työmarkkinaosapuolten mahdollisuuksia osallistua EU:n päätöksentekoon muun muassa kuulemalla EU-tason työmarkkinaosapuolten näkemyksiä ennen komission työohjelman hyväksymistä. Kannatamme myös komission esittämän tutkimusverkoston perustamista sekä sosiaalisesta vuoropuhelusta vastaavien koordinaattorien nimittämistä komission osastoille.

Valtioneuvoston tavoin kannatamme myös komission suunnitelmia edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua kansainvälisellä tasolla. Keskeistä tässä työssä on tiivis yhteistyö Kansainvälisen työjärjestön ILO:n kanssa sekä komission pyrkimys kannustaa jäsenmaita jatkamaan ILOn yleissopimusten ratifiointia ja tehokasta täytäntöönpanoa.

Sosiaalidialogisopimusten täytäntöönpanoon tarvitaan selvyyttä

Komission aloitteen selvin puute on, että se ei käsittele tyydyttävällä tavalla komission omaa roolia EU-tason työmarkkinajärjestöjen neuvottelemien sosiaalidialogisopimusten käsittelyssä ja neuvoston päätöksentekoon viemisessä. Hyvä tavoite EU-tason työmarkkinasopimusten lisäämisestä vaatii toteutuakseen komission oman poliittisen sitoutumisen siihen, että sopimukset viedään ennakoitavalla prosessilla neuvoston käsittelyyn.

Valtioneuvoston tavoin SAK pitää myönteisinä komission aikeita tukea EU-tason työmarkkinaneuvotteluja hallinnollisella ja oikeudellisella avulla. SAK ei kuitenkaan pidä komission tiedonannossa tekemiä sitoumuksia riittävinä ratkaisemaan sitä ongelmaa, että sosiaalidialogisopimusten EU-lainsäädännön kautta tapahtuvalle täytäntöönpanolle ei ole riittävän läpinäkyviä ja ennakoitavia käytäntöjä. Mikäli tilannetta ei tältä osin paranneta, on epätodennäköistä, että komission toivoman kaltainen aktiivisuus EU-tason sopimustoiminnassa toteutuisi.

SAK pitää myös tärkeänä, että komission sosiaalidialogineuvotteluille antama taloudellinen ja hallinnollinen tuki on jatkossakin riittävää niin keskitetyissä kuin alakohtaisissa neuvotteluissa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

kansainvälisten asioiden päällikkö Pekka Ristelä
pekka.ristela@sak.fi
puh. 040 546 8781

lakimies Paula Ilveskivi
paula.ilveskivi@sak.fi
puh. 050 565 1664